

EĞİTİM ve İNSANİ BİLİMLER DERGİSİ

Teori ve Uygulama

Cilt: 15 / Sayı: 30 / Güz 2024

JOURNAL of EDUCATION and HUMANITIES

Theory and Practice

Vol: 15 / No: 30 / Fall 2024

Öğretim Elemanlarının Acil Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Görüşleri (Kovancılar Meslek Yüksekokulu Örneği)

Opinions of Lecturers on Emergency Distance Education Process
(Kovancılar Vocational School Example)

Makale Türü (Article Type): Araştırma (Research)

Damla TOPÇU

www.dergipark.gov.tr/eibd
eibd@eibd.org.tr

Öğretim Elemanlarının Acil Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Görüşleri (Kovancılar Meslek Yüksekokulu Örneği)

Damla TOPÇU¹

DOI: 10.58689/eibd.1430042

Öz: Uzaktan eğitim, zamandan ve mekândan bağımsız, öğretmen ve öğrencinin yüz yüze etkileşiminin olmadığı bir eğitim sistemidir. Acil durumlarda tüm eğitim kademelerinde ya da belli eğitim kademelerinde uzaktan eğitim sistemi uygulanabilmektedir. 2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve tüm dünyaya yayılan Koronavirüs salgını ile Türkiye'de tüm eğitim kademelerinde, 6 Şubat 2023 tarihinde ise Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde gerçekleşen depremler nedeniyle yükseköğretimde acil uzaktan eğitim sürecine geçilmiştir. Bu doğrultuda bu çalışmada öğretim elemanlarının acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin deneyimleri anlaşılmalıya çalışılmıştır. Araştırmada öğretim elemanlarının uzaktan eğitime ilişkin deneyimleri dikkate alındığı için fenomenolojik desen uygun görülmüş ve araştırma yorumsamacı yaklaşımla kurgulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Kovancılar Meslek Yüksekokulu'nda görev yapan öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yapılan görüşmeler metin haline getirildikten sonra kodlar çıkarılarak tema ve alt temalar belirlenmiştir. Araştırmada öğretim elemanlarının acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin düşünceleri, uzaktan eğitimde karşılaştıkları sorunlar ve uzaktan eğitimin geliştirilmesi temaları belirlenmiştir. Bu temalar doğrultusunda uzaktan eğitimin avantajlı ve dezavantajlı yönlerinin olduğu, öğrencilerin derse katılmaması, teknik aksaklıklar, sınavların güvenli yapılmaması, uygulama derslerinin yapılamaması gibi sorunların acil uzaktan eğitimde en sık karşılaşılan sorunlar olduğu, acil uzaktan eğitim sisteminin geliştirilmesi ve daha etkili olabilmesi için akademik personele bu konuda eğitim verilmesi, öğrencilerin derse devam zorunluluklarının olması, sınavların daha güvenli yapılması ve uzaktan eğitim alt yapısının olası durumlarda tekrar kullanılabilmesi için geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın uzaktan eğitimin olası durumlarda daha etkili bir şekilde kullanılması için uzaktan eğitimin alt yapısının geliştirilmesine ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesine yönelik katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Öğretim Elemanı, Uzaktan Eğitim.

Geliş Tarihi: 01.02.2024; Kabul Tarihi: 29.07.2024

Kaynakça Gösterimi: Topçu, D. (2024). Öğretim Elemanlarının Acil Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Görüşleri (Kovancılar Meslek Yüksekokulu Örneği). *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 15(30), 279-308
1 Öğr. Gör. Dr., Fırat Üniversitesi Kovancılar Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri. dtopcu@firat.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1594-6806

Giriş

Afetler, toplumsal ve fiziksel kayıplarla birlikte psikolojik travmalara ve sosyal sorunlara neden olan trajik olaylardır. Afetler geçmişten günümüze insanlar üzerinde pek çok etki yaratmıştır. Son yüzyılın en büyük afeti olarak adlandırılan 6 Şubat 2023 tarihli Kahramanmaraş depremlerinin de toplum üzerinde maddi-manevi çok büyük etkileri olmuştur. Pazarcık (7,8 Mw) ve Elbistan (7,7 Mw) merkezli depremlerde birçok can ve mal kaybı yaşanmıştır. 50 000’den fazla insan hayatını kaybetmiş ve 500 000’den fazla bina yıkılmış ya da ağır hasar almıştır. Maddi anlamda da ciddi kayıplar meydana gelmiştir (Marangoz & İzci, 2023). Kahramanmaraş merkezli depremlerin büyük bir felakete neden olması, eğitim alanını da olumsuz etkilemiş ve yükseköğretimde örgün eğitimden acil uzaktan eğitim sürecine geçilmiştir.

Uzaktan eğitim, “kaynak ile alıcının öğrenme-öğretme süreçlerinin büyük bir bölümünde birbirlerinden ayrı (uzak) ortamlarda bulunduğu alıcılarına öğretim yaşı, amaçları, zamanı, yeri ve yöntemi vb. açılardan “bireysellik”, “esneklik” ve “bağımsızlık” olanağı tanıyan, öğrenme – öğretme süreçlerinde; yazılı ve basılı materyaller, işitsel araçlar, teknolojiler, yüz yüze eğitim gibi materyal, araç ve teknoloji ve yöntemlerin kullanıldığı, kaynak ile alıcılar arasındaki iletişim ve etkileşimin ise etkileşimli tümleşik teknolojilerle sağlandığı planlı sistematik bir eğitim teknolojisi uygulamasıdır” (Uşun, 2006). Keegan’e (2000) göre uzaktan eğitim, eğitmenler ve öğrenenler arasında mekânsal uzaklığın olduğu bir eğitim yöntemidir. Diğer bir ifade ile uzaktan eğitim, çeşitli sistemlerden ve özel araçlardan yararlanılarak öğrencinin kendi kendine öğrenmesini sağlayan bir öğrenme yöntemidir (Banar ve Fırat, 2015).

Uzaktan eğitimin amacı, eğitimde zamansal ve mekânsal engelleri ortadan kaldırmak, teknolojik gelişmelerden yararlanmak, zamandan ve mekândan etkilenmeyen sistemlerle eğitim öğretime devam etmektir (Özbay, 2015). Uzaktan eğitim, eğitimin kısa süre içerisinde ve daha az maliyetle daha geniş kitlelere ulaşmasına imkân tanınması açısından önem arz etmektedir (Banks vd., 2007). Ayrıca eğitimde fırsat eşitliği sağlaması açısından da uzaktan eğitim oldukça önemlidir (Akyürek, 2020; Andsoy vd., 2012). Bilgisayar ve internet teknolojilerinin kullanılması ile gerçekleştirilen uzaktan eğitim, öğrenme fırsatlarının sunumunu çeşitlendirmiş ve zenginlik katmıştır (Bozkurt, 2017). Dünyanın birçok yerinde uzaktan eğitim her yaş grubundaki bireylere birçok konuda eğitim imkânı sunmaktadır. Türkiye açısından bakıldığında da uzaktan eğitim faaliyetlerinin son zamanlarda arttığı söylenilebilir (Özbay, 2015).

Uzaktan eğitimin hem öğrenciler hem de eğitimciler açısından avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Uzaktan eğitimin avantajlarından biri zaman ve mekân sınırını ortadan kaldırarak istenilen yer ve zamanda eğitime ulaşma imkânı sunmasıdır (Al-Mawadeh vd., 2023). Ayrıca uzaktan eğitim, çok çeşitli öğrenme ve öğretme imkânı sunması, çalışanlara eğitim fırsatı sağlaması ve maliyetinin düşük olması açısından da avantajlıdır (Coşkun vd. 2023).

Uzaktan eğitimin dezavantajları da bulunmaktadır. Uzaktan eğitim, hem sosyalleşme ve sosyal ilişkiler bakımından hem de uygulama ve tartışma gereken konularda yetersiz kalması bakımından dezavantajlı bir yöntem olarak görülmektedir (Coşkun vd., 2023; Erpolat Taşabat vd., 2023). Aynı zamanda uzaktan eğitim, öğrencilerin öğrendiklerini sunma ve aktarma becerilerini olumsuz etkilemesi ve sınavlarda kopya çekme, ödevlerde kopyala yapıştır yapma gibi kötüye kullanımların olması açısından da dezavantajlıdır (Al-Mawadeh vd., 2023). Uzaktan eğitimin; teknolojik eksiklik, motivasyon düşüklüğü, kolaycılığa sevk etme, derslerin verimli olmaması, sınavlarda güvenlik problemi yaşanması gibi zayıf yönleri de bulunmaktadır (Bertiz vd., 2022). Uzaktan eğitimin dezavantajlı yönleri bulunsa da acil durumlarda eğitimin kesintisiz devam etmesine imkân tanınması açısından uzaktan eğitim oldukça önem arz etmektedir.

Pandemi, doğal afet gibi durumlarda acil uzaktan eğitim sürecine geçilmektedir. Örneğin 2019 yılının Aralık ayında Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan ve tüm dünyaya yayılan Koronavirüs salgını ile Türkiye'de tüm kademelerde acil uzaktan eğitime geçilmiştir. 2023 yılında ise Kahramanmaraş'ın Pazarcık (7,8 Mw) ve Elbistan (7,7 Mw) ilçelerindeki depremlerin büyük bir felakete neden olmasından dolayı yükseköğretimde acil uzaktan eğitim sürecine geçilmiştir. Tıp gibi uygulamalı bölümlerde yüz yüze eğitim devam etse de birçok bölümde acil uzaktan eğitime geçilmiştir. Bu çalışmada öğretim elemanlarının acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin deneyimleri anlaşılmasına çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırmanın modeli

Acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin öğretim elemanlarının deneyimlerinin incelendiği bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve araştırma yorumsamacı yaklaşımla (hermeneutic approach) kurgulanmıştır. Araştırma deseni olarak fenomenolojik desen uygun görülmüştür. Fenomenolojik araştırma, bir ya da birkaç kişinin yaşanmış deneyimlerinden ortak anlamlar çıkarmayı hedeflemektedir (Creswell, 2016). Bu çalışmada da bizzat acil uzaktan eğitim sürecini deneyimlemiş öğretim elemanlarının deneyimleri göz önünde bulundurulmuştur.

Bu araştırma, öğretim elemanlarının acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlerini anlamak amacıyla yapılmıştır. Öğretim elemanlarının uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve bu sorunların çözülmesi için yapılması gerekenlerin ortaya çıkarılması da amaçlanmıştır. Bu amaçlar çerçevesinde çalışmada üç temel araştırma sorusu üzerinde durulmuştur. Birincisi; öğretim elemanlarının acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin düşüncelerine, ikincisi; öğretim elemanlarının uzaktan eğitimde yaşadıkları sorunlara, üçüncüsü de uzaktan eğitimin ge-

liştirilmesi için yapılacaklara yöneliktir. Araştırmada elde edilen verilerin acil uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sorunların çözülmesine ve acil uzaktan eğitim sisteminin geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışma grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, Fırat Üniversitesi Kovancılar Meslek Yüksekokulu'nda görev yapan öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Bu araştırmada acil uzaktan eğitimi deneyimleyen öğretim elemanlarına ulaşmak hedeflenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 10 öğretim elemanından oluşmaktadır. Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının hepsi hem Covid-19 pandemi sürecinde hem de Kahramanmaraş merkezli depremlerde acil uzaktan eğitim sürecini deneyimlemişlerdir.

Katılımcıların kimliklerinin etik açıdan açığa çıkarılmaması için katılımcılar görüşme sırasına göre kodlanmıştır. Örneğin birinci sırada görüşülen öğretim elemanı "G1" şeklinde kodlanmıştır. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri

Gör. Kodu	Cinsiyet	Yaş	Program	Deneyim Süresi (yıl)	Görüşme Süresi (dk.)
G1	Kadın	42	İlk ve Acil Yardım Pr.	8	32
G2	Kadın	36	Sağlık Kurumları İşletmeciliği Pr.	2,5	23
G3	Kadın	30	Eczane Hizmetleri Pr.	6	27
G4	Erkek	48	İşletme Yönetimi Pr.	22	35
G5	Erkek	36	Eczane Hizmetleri Pr.	5	25
G6	Kadın	28	Eczane Hizmetleri Pr.	4	19
G7	Erkek	36	Sağlık Kurumları İşletmeciliği Pr.	8	23
G8	Erkek	35	Sağlık Kurumları İşletmeciliği Pr.	3	20
G9	Erkek	31	Evde Hasta Bakımı Pr.	4	25
G10	Kadın	36	Sağlık Kurumları İşletmeciliği Pr.	4	18

Araştırmanın çalışma grubu, uzaktan eğitimi deneyimleyen 10 öğretim elemanından oluşmaktadır. Katılımcıların demografik özellikleri şu şekildedir: Katılımcıların 5'i kadın, 5'i erkektir. Yaşları 28-48 yaş aralığında olup, 1'i İlk ve Acil Yardım, 4'ü Sağlık Kurumları İşletmeciliği, 3'ü Eczane Hizmetleri, 1'i İşletme Yönetimi, 1'i de Evde Hasta Bakımı Programı'nda öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Katılımcıların öğretim elemanı olarak çalışma süreleri 2,5 ile 22 yıl aralığındadır. Katılımcılarla yapılan görüşmelerin süresi 18 ile 35 dakika aralığındadır.

Veri toplama aracı

Araştırmada nitel araştırma yönteminin derinlemesine görüşme tekniği kullanılarak veriler toplanmıştır. Katılımcılarla önceden hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme formundaki sorular literatüre dayanılarak hazırlanmıştır (Balaman & Hanbay Tiryaki, 2021; Erpolat Taşabat vd., 2023; Kurnaz & Serçemeli, 2020; Özer & Çekici, 2020; Sayan, 2020). Görüşme formu nitel araştırmalar konusunda uzman farklı bir öğretim elemanı tarafından gözden geçirilmiş ve görüşleri çerçevesinde sorular düzenlenmiştir. Ayrıca acil uzaktan eğitim sürecini deneyimleyen 3 öğretim görevlisiyle yapılan pilot çalışma ile de görüşme formundaki soru sayısı 17'den 15'e düşürülmüştür.

Görüşmeler Kovancılar Meslek Yüksekokulu'nda, öğretim elemanlarının müsait oldukları bir zaman diliminde kendi odalarında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 10 öğretim görevlisi ile görüşülmüş ve görüşmeler katılımcıların rızası alınarak yapılan ses kayıtları ile tamamlanmıştır. Nitel araştırmalarda veri toplama sürecinde veriler yeterli doygunluğa eriştiğinde ve tekrarlar başladığında veri toplamaya son verilmesi gerekmektedir (Charmaz, 2006'dan akt. Creswell, 2013). Araştırmanın veri doyumuna ulaşmasından dolayı 10. görüşmeden sonra görüşmeler sonlandırılmıştır.

Verilerin analizi

Araştırmada elde edilen veriler tematik olarak analiz edilmiştir. Tematik analiz, verilerdeki örüntüleri ortaya çıkarmaya odaklanmaktadır. Görüşmelerden elde edilen veriler metin haline getirildikten sonra kodlar belirlenmiş ve temalar çıkarılmıştır. Nitel araştırmalarda kodlama iki şekilde yapılmaktadır: Birincisinde kodlar metnin yanına yazılmakta ve temalar çıkartılmaktadır. İkincisinde ise belirlenmiş olan temalara (kategorilere) karşılık gelen kodlar metin içinden çıkartılmaktadır (Bal, 2016). Bu çalışmada MAXQDA Nitel Veri Değerlendirme Programı'ndan yararlanılarak metnin yanına kodlar yazılmış ve temalar çıkartılmıştır.

Güvenirlilik, geçerlilik ve etik onay

Nitel araştırmalarda geçerlilik stratejilerinden biri dış denetimlerdir. Dış denetim, dışarıdan bir danışmanın ya da denetçinin araştırma sürecini ve sonuçlarını incelemeleri ile gerçekleştirilmektedir. Tarafsız bir inceleme için denetçinin araştırma ile bir bağlantısının olmaması gerekmektedir (Creswell, 2016). Bu araştırmada nitel araştırmalar yapan ve araştırma ile hiçbir bağlantısı olmayan bir öğretim elemanı tarafından araştırma süreci ve sonuçları incelenmiştir. Nitel araştırmalarda güvenirlilik de çeşitli stratejilerle sağlanmaktadır. Bunların başında verilerin toplanmasında ses kayıt cihazı kullanılması ve yazıya geçirilmesi gelmektedir. Bu durum güvenirliliği artırmaktadır. Kodlayıcılar arasındaki görüş birliği de araştırmanın güvenirliliğini artırmaktadır (Creswell, 2016). Bu araştırmada veriler ses kaydı kullanılarak

toplanmış ve yazıya olduğu gibi aktarılmıştır. Veriler analiz için birkaç defa okunmuş, kodlar belirlenmiştir. Araştırma verilerinin kodlanması için metin haline getirilen veriler başka bir öğretim görevlisine gönderilmiş ve kodlaması istenmiştir. Denetçinin ve araştırmacının yapmış olduğu kodlar karşılaştırılmış ve son olarak ortak kodlar belirlenmiştir. Bu şekilde görüş birliği sağlanmıştır. Kodlardan yola çıkılarak temalar belirlenmiştir. Bu temalar da denetçi tarafından kontrol edilmiş ve görüş birliği sağlanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler literatür ile örtüşmektedir.

Bu araştırma için Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nun 2023/22 sayılı oturum ve 16 nolu kararı ile etik izin alınmıştır.

Bulgular

Katılımcılara sorulan sorular ve alınan cevaplardan MAXQDA Nitel Veri Değerlendirme Programı'ndan yararlanılarak kodlar çıkarılmış ve temalar belirlenmiştir. Araştırmada 3 ana tema belirlenmiştir. Bunlar; öğretim elemanlarının acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin düşünceleri, uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar ve uzaktan eğitimin geliştirilmesi şeklindedir.

1. Öğretim elemanlarının acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin düşünceleri

Katılımcılara “Uzaktan eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuş ve katılımcılardan alınan cevaplardan “uzaktan eğitimin avantajları” ve “uzaktan eğitimin dezavantajları” alt temaları oluşturulmuştur. Uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlere ait tematik veriler Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Uzaktan Eğitim Sürecine İlişkin Görüşleri

Tema ve Alt Temalar	Katılımcılar	Kod sayısı	F
Uzaktan Eğitimin Avantajları		142	
Zaman ve mekân esnekliği	G1, G2, G3, G4, G5, G6, G7, G8, G9, G10		10
Mesleki kolaylık	G1, G3, G4, G5, G6, G9		6
Derslerin kayıtlı olması	G2, G3, G4, G5, G6, G10		6
Lisansüstünde verimli olması	G1, G3, G5, G6, G7, G9		6
Zaman tasarrufu	G1, G3, G7, G9,		4
Kendini geliştirme	G1, G3, G4		3
Acil durumlarda elverişli olması	G2, G7, G8		3
Uzaktan Eğitimin Dezavantajları		121	
Derslerin verimsiz olması	G3, G4, G6, G7, G8, G10		6
Motivasyon düşüklüğü/dikkat dağınıklığı	G1, G2, G3, G8, G9, G10		6
Her ders için uygun olmaması	G1, G5, G7, G8, G9		5
Ön lisans için elverişsiz olması	G1, G3, G5, G6, G7, G9		6
Fırsat eşitsizliği	G3, G5, G6, G7, G10		5
Mesleki körelme	G1, G3, G9		3

1.1. Uzaktan eğitimin avantajları

Görüşmelerden çıkarılan kodlardan uzaktan eğitimin avantajları teması “zaman ve mekân esnekliği”, “mesleki kolaylık”, “derslerin kayıtlı olması”, “lisansüstünde verimli olması”, “zaman tasarrufu”, “kendini geliştirme” ve “acil durumlarda elverişli olması” alt temalarına ayrılmıştır.

1.1.1. Zaman ve mekân esnekliği

Katılımcılar uzaktan eğitimin zamandan ve mekândan bağımsız olarak eğitime imkân sağlama açısından avantajlı olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

*“Uzaktan eğitim kolaylıkları olan bir sistem. İnternet üzerinden **her yerden ulaşabiliyorsun.** (...).”(G1)*

*“**İstediğin yer ve zamanda dersini yapabiliyorsun.** Yeter ki internet olsun. Bu açıdan oldukça avantajlı uzaktan eğitim. (G7)*

*“**Şöyle insanların bulunduğu yerden eğitim imkânlarına ulaşması bir defa çok güzel bir şey.** (...).Yani bir zaman sınırı yok ki daha doğrusu **mekân sınırı yok.** Bunun için çok etkin bu açıdan. Ama dediğim gibi alt-yapısını düzgün kullanabilirsek **her yerden her saat internetin olduğu her yerden bağlantı kurduğunuzda eğitim mümkün.**” (G8)*

1.1.2. Mesleki kolaylık

Katılımcılar uzaktan eğitimin mesleki kolaylık sağladığını belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimde derslerin bulunulan yerde yapılması, sınavların sistem tarafından puanlanması, sınav notlarının öğrenci bilgi sistemine otomatik olarak geçirilmesi, fazla enerji sarf etmeden derslerin yapılması, ders süresinin daha iyi değerlendirilmesi, sınıf düzenini sağlama zorluğunu ortadan kaldırması gibi bakımlardan uzaktan eğitimin mesleki kolaylık sağladığı görülmektedir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

*“İşimi kolaylaştıran yönü sınavlar, normalde ben sınavlarımı klasik yaparım. Klasik sınavları okumak tabii ki biraz daha enerji ve zaman ister. **Uzaktan eğitimde çoktan seçmeli sınav yaptığınızda sistem zaten puanlıyor, puanları otomatik olarak OBS’ye de geçirebiliyorsunuz.** (...). Ben dersi daha iyi performansla anlatıyorum veya sınavları okurken benim için daha kolay oluyor...” (G3)*

*“(...). **Kendi odamda anlatıyorum bu da işin kolay tarafı. Çünkü sınıfta olduğun zaman sürekli ayaktayız, sürekli olarak işte sınıfı geziyoruz, tahtayı kullanıyoruz, siliyoruz, yazıyoruz falan bunlar zoru. (...).**” (G4)*

*“(...). **Evde olduğunuz için, efor sarf etmediğiniz için daha fazla konuşabiliyorsunuz, süreyi çok daha iyi değerlendirebiliyorsunuz. Kesinlikle sınıf düzenini sağlamakta zorlanmıyorsunuz, bunlar online eğitimin faydaları.**”(G9)*

1.1.3. Derslerin kayıtlı olması

Katılımcılar uzaktan eğitimde yapılan derslerin kayıt altına alınmasının ve öğrencilerin bu kayıtlara ulaşabiliyor olmasının avantaj olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin dersleri kaçırdığında, anlamadıkları yerleri gözden geçirmek istediklerinde veya sınava hazırlandıklarında ders kayıtlarından yararlanabilecek olmalarının onlara avantaj sağladığı söylenilebilir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

*“Online eğitimin bence avantajı şu; **derslerimiz kayıtlı, öğrenci istediği zaman tekrar tekrar dinleyebiliyor. Ki ben özellikle sınavlardan önceki bir hafta anlattığım bütün konuları öğrencinin özellikle bilmesi gerektiğine inandığım, mesleğinde kullanması gerektiğine inandığım temel kilit noktaları tekrar anlatırım. Bu şekilde öğrenci döne döne tekrar o dersi dinleyebiliyor bu benim için avantajlı tarafı.**” (G2)*

*“...avantajlı yönleri de var. Özellikle **ders kayıtlarını tekrar izleyebilmele-ri, tekrar tekrar.** Çünkü yüz yüze öğrenci derse gelmediği zaman, devamsızlık yaptığı zaman o dersle alakası kalmıyor; ama uzaktan eğitimin böyle bir avantajı var.(...)” (G5)*

*“Uzaktan eğitimde **dersler kaydediliyor sonuçta daha sonradan da girip izleyebilirler.** Bunu kullanmak isteseler aslında çok daha pozitif yönleri de var sadece negatif değil. Ama bunu öğrencinin istemesi lazım. Bizim öğrenci kitlemiz çok istekli olmadığı için olumsuzluk yaşıyoruz. **Mesela ben kendim öğrenciyken isterdim bir on hafta sonra girip aaa hoca ne demişti dinleyebileyim diye. (...).**” (G6)*

1.1.4. Lisansüstünde verimli olması

Katılımcılar uzaktan eğitimin ön lisans ve lisanstan ziyade lisansüstü eğitimde daha verimli olduğunu belirtmişlerdir. Bu yönüyle lisansüstü eğitimde uzaktan eğitim bir avantaj sağlamaktadır. Lisans sonrası çalışma hayatına atılan ve evlenip çocuk sahibi olan lisansüstü öğrencilerin derslere katılımını kolaylaştırması ve okulun bulunduğu ilden farklı bir ilde yaşayan öğrencilerin okula gitme zorunluluğunu ortadan kaldırması bakımından uzaktan eğitimin lisansüstü eğitimde daha avantajlı olduğu söylenilebilir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“Uzaktan eğitim yüksek lisans, doktora da daha iyi, gerçekten bu öğrenciler öğrenmeyi istiyorlar. Hem yüksek lisans öğrencisi öğrenmek istiyor hem de doktora. Bir de oradaki öğrenci bilginin üstüne bilgi koyuyor.(...). Yüksek lisans ve doktora öğrencisi zaten bir zaman ayırıp giriyor derse. Ya çalışıyordur, ya evlidir, ya çocuğu vardır. Onun için bir avantaj bence. (...).” (G1)

“Uzaktan eğitim yüksek lisans, doktora da daha verimli oluyor. (...).” (G3)

“(...). Ben doktora öğrenimine pandemide başladım. Bir yıl tamamen pandemiden dolayı uzaktan yaptık. Aslında ben faydasını çok gördüm. (...). Anlamadığımız yerleri tekrardan da izledik. Ben kendi açımdan doktora öğreniminde uzaktan eğitimi aslında biraz avantaj görüyorum o açıdan. (...).” (G5)

“...lisansüstü öğrencisiyim aynı zamanda, hem online eğitim verdim hem online eğitim aldım. Ama biz eğitimlerimizde sınav sonuçlu değil de almış olduğumuz eğitimi sahada uygulayacağımız bilinciyle ilerliyorduk. Derslerimiz çok verimli geçiyordu, hatta bizim bir dönemimiz örgüne döndü eğitim esnasında, hocamız bu örgünün bile bir kısmını online yapalım dedi. Gelmeye gerek yok çünkü gerçekten çok verimli geçiyor.(...).” (G9)

1.1.5. Zaman tasarrufu

Katılımcılar, uzaktan eğitimde derslerin süresinin daha kısa olmasının, derslerin bölünmesinin ve ders süresinin planlanan şekilde değerlendirilmesinin zaman tasarrufu sağladığını belirtmişlerdir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“(...). Direkt ben yapıp gösteriyordum yüz yüze eğitimde. Uzaktan eğitimde video kullandık. Video hiç yoktan iyidir ama ben yaptırıp daha sonra birer

*birer öğrencilere yaptırdığım zaman tabii ki daha kalıcı olduğunu öğrenci de söylüyor ben de farkındayım. Çünkü **biz bir dersi saatlerce bitiremedik, saatlerce sürerdi. Şimdi daha kısa sürüyor dersler.***” (G1)

*“Sınavları öğrenci bilgi sistemine tek tek geçirmek gibi bir şey yok. Bu yüzden **zaman kazandırıyor. Bunun dışında ders anlatırken bölünmüyorsunuz, hızlı bir şekilde anlatabiliyorsunuz. Vurgulamak istediğiniz yerleri anlatabiliyorsunuz ama bu benim açımdan olan kısmı. (...). Bir konuyu bir haftada bitirmek istiyorsam bitiriyorum veya üzerinde göstermek istediğim örnekleri gösteriyorum. Hani sınıf ortamındaki zaman kayıplarını yaşamıyorum ama tabii ki bu benim açımdan böyle. (...).**”* (G3)

*“...okula ulaşım konusunda belki süreklilik biraz azaldı. (...). Evde olduğunuz için, efor sarfetmediğiniz için daha fazla konuşabiliyorsunuz, **süreyi çok daha iyi değerlendirebiliyorsunuz.**(...).*” (G9)

1.1.6. Kendini geliştirme

Katılımcıların bazıları uzaktan eğitimin kendilerini geliştirmeleri açısından avantajlı olduğunu belirtmişlerdir. Uzaktan eğitimde teknolojinin kullanılması, kullanıcıların teknoloji bilgisini artırdığı ve öğrencilere daha verimli ders anlatabilmek amacıyla eğitimcilerin kendilerini geliştirdiği söylenilebilir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

*“Bana katkı sağladı diyebilirim. Şu anlamda katkı sağladı. Ders notlarım vardı, anlatacağım konular tabii ki ders programına göre belliydi ama uzaktan eğitim sisteminde öğrencinin daha az katıldığı ama sizin **daha yüksek performans göstermeniz gereken bir sistem olduğu için ders notlarını güncelledim haftalara göre daha net bir şekilde böldüm. (...). Beni anlattığım konu üzerinde biraz daha geliştirmeye yöneltti. Ama öğrenci bunların ne kadarından faydalanyor bundan emin değilim. Benim için ders notlarını düzenleme veya geliştirme açısından daha iyi oldu.**”*(G3)

*“Ders anlatma anlayışımızı baya etkiledi. Çünkü şöyle ben daha çok tahta ve kalem kullanmayı seven bir insanım yani notlarım her zaman yanımda olur, masanın üzerinde olur. Ama tahtayla kalemin yeri her zaman farklıdır. **Bunu bilgisayar ortamında yaparken zorlandığımız noktalar oldu fakat bir süre sonra kendinizi geliştirmeye başlıyorsunuz. Yani yeni bilgisayardaki yeni programlar, bazı programlar çünkü PDF üzerine yazı yazabiliyor, onları kullanıyorsunuz veya işte wordde yapıp ekran paylaşabiliyorsunuz.**(...).*” (G4)

1.1.7. Acil durumlarda elverişli olması

Katılımcıların bazısı uzaktan eğitimin acil durumlarda eğitime ulaşılmasına imkân tanınması açısından avantaj sağladığını ifade etmişlerdir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

*“(...). Belki ülkenin yarısının etkilendiği süreçti deprem. Ama bu öğrenciler derslerinden uzak kalmadılar bu süreçte. Bu yüzden avantajlı ben-
ce. Gerçi o deprem dolayısıyla her şeyini kaybedip mali olarak buraya ge-
lemeyecek öğrencilerimiz vardı. Hayatta, ailesinden birini de kaybetmemiş
ama ailesinin onu maddi olarak okutma gücü yok. Bu noktada çok büyük
avantaj sağladı.(...).” (G2)*

*“(...). Eğer örnek veriyorum Allah korusun bedeni engeli varsa mesela,
ulaşamıyorsa, bir maliyet olarak elvermiyorsa, ulaşamıyorsa veyahut da
belki gerçekten durumu hiç müsait değil, maddi, manevi, fiziki, ruhi, be-
deni. Çok daha rahat bir şekilde ulaşabilir, çok daha kolay bir şekilde
bunu alabilir, edinebilir. Belki bir okula gelecek kadar bile imkânı yoksa
bu açıdan avantaj, onu kesinlikle söyleyeyim.(...).” (G8)*

1.2. Uzaktan eğitimin dezavantajları

Katılımcıların ifadelerinden “uzaktan eğitimin dezavantajları” teması “derslerin verimsiz ol-
ması”, “motivasyon düşüklüğü”, “her ders için uygun olmaması”, “ön lisans için elverişli
olmaması”, “fırsat eşitsizliği” ve “mesleki körelme” alt temalarına ayrılmıştır.

1.2.1. Derslerin verimsiz olması

Katılımcılar uzaktan eğitimde öğrencilerle etkileşim halinde olunmadığı için derslerin verimsiz
olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin sorulan sorulara cevap vermemesi ya da konu hak-
kında hiçbir soru sormamaları konunun anlaşılıp anlaşılmadığı noktasında fikir elde edilememe-
sine neden olmaktadır. Bu durum uzaktan eğitimde derslerin verimsiz olduğu düşüncesini ortaya
çıkarmaktadır. Katılımcıların konu ile ilgili ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

*“Ben uzaktan eğitimin verimli bir şekilde yürüyebildiğine inanmıyorum.
(...). Öğrenci olayın ne kadarını anladı, ne kadarını anlamadı, konunun
neresine hâkim değil bunu uzaktan eğitimde anlamak mümkün değil.
Öğrenciler ders kayıt altında olduğu için daha çekimser davranıyor, anla-
madıkları yerleri sormuyorlar. (...).Öğretici bir süreç olmadığını düşün-
nüyorum özetle.”(G3)*

*“(...).Slaytları yüklüyoruz, ellerinde not almıyorlar, dinliyorlar mı dinlemiyorlar mı bilmiyorsun. Onun için ben uzaktan eğitime sıcak bakmıyorum açıkçası. Ben çok haz almıyorum çünkü **soru soruyorum cevabını alamıyorum, anlayıp anlamadıklarını sürekli tekrar ediyorum anladık deyip geçiyorlar.** (...)” (G1)*

*“...öğrenci açısından baktığın zaman **verimlilik oranı baya düşüktür** yani. Yüz yüze eğitimde %90 iken uzaktan eğitimde **verimlilik oranı %10'a düşüyor.** (...)” (G7)*

*“Biraz daha slayta gömüyor bizi. Çünkü hani bir görsellik sağlayamıyoruz, bir soru cevap yapamıyoruz çok fazla. O yüzden daha monoton bir şekilde slayt üzerinden ve ekleyeceklerim şeklinde gidiyor. Yani **tek taraflı ders anlatımına dönüyor, o yüzden daha verimsiz oluyor bence.**” (G6)*

1.2.2. Motivasyon düşüklüğü/dikkat dağınıklığı

Katılımcılar uzaktan eğitimde hem öğrencilerin hem de kendilerinin motivasyonlarının düştüğünü belirtmişlerdir. Bu durum dikkat dağınıklığını da beraberinde getirmektedir. Bu durumda öğrencilerin derse katılımının ve dersin verimliliğinin olumsuz etkilendiği söylenilebilir. Katılımcıların konu ile ilgili ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

*“Uzaktan eğitimin öğrencilerde **motivasyon düşürdüğüne** inanıyorum. **Derse katılım konusunda da problem yaşadıklarını düşünüyorum.** Onlardaki **motivasyon düşüklüğü bizi de etkiliyor.**(...)”(G2)*

*“...belli bir süre sonra bununla alakalı **modum düşebiliyor.** Yani yüz yüze daha bir öğrenciyle etkileşim halinde olduğumuz için hani bazen işte öğrenciye takılıyor veya konu konuyu açıyor daha farklı yerlere gidiyor. Ben o kısımdan biraz daha zevk alıyorum yani. Öğrenciyle birebir olması. Burada maalesef öğrenciyle etkileşim haline giremiyoruz, öyle bir dezavantajı var. **Biraz mod düşüklüğü oluyor maalesef.**” (G5)*

1.2.3. Her ders için uygun olmaması

Katılımcılar uzaktan eğitimin her ders ve her bölüm için uygun olmaması yönüyle dezavantajlı olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle sağlık bölümlerinde uygulama dersleri için uzaktan eğitimin uygun olmadığı, teorik dersler için daha elverişli olduğu ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra sosyal bilimler alanındaki derslerde uzaktan eğitim uygun görülürken, uygulama gerektiren alanlarda uygulama yapılamadığı için uzaktan eğitim uygun görülmemektedir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“(…) Belki bizim üniversitede sürekli yapılan uzaktan eğitim dersleri için yapılabilir Türkçe, Tarih, İngilizce. Çünkü o bilgiler sıfırdan öğrenilmiyor, belli bilginin üzerine koyuluyor. Onlar için olabilir ama böyle meslek eğitimi verilen bölümler en azından. Sosyal bilimler için olabilir ama diğer bölümlerin olmaması gerektiğini düşünüyorum ben.” (G1)

“Belli başlı dersler online belki olabilir. Ama her bölümün kendine özgü, özel, ciddi dersleri var. O derslerin mutlaka yüz yüze olması lazım.(…) Belli başlı dersler de uzaktan olabilir. Biraz daha sosyal dersler mi dersiniz, projeye yönelik dersler onlar olabilir, onlarda bir sakınca yok.” (G5)

“Ticari matematik dersi, istatistik dersim var. (...). ...teorik kısmı varsa tamam, bunu aktarıyorsunuz ama teorik olmayan kısımları da işliyorsunuz mesela. Şu sorunun çözümü şöyle falan diye ama etkin değil. Tahtayı kullanıyoruz ama o da çok etkin değil. En fazla belki bir iki, hadi bilemedin üç soru çözüyorsunuz.” (G8)

1.2.4. Ön lisans için elverişli olmaması

Katılımcılar uzaktan eğitimin ön lisans eğitimi için elverişli olmadığını, öğrencilerin bölümleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları için uzaktan eğitimde dersleri dikkate alma noktasında problem yaşadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“...ben ön lisans ve lisans eğitimi için kesinlikle tavsiye etmiyorum. Eğer benim fikrimi sorarlarsa şiddetle karşıyım hatta. Hatta alan derslerinin hiçbiri uzaktan olmamalı. Tüm alan dersleri yüz yüze olmalı. (...) ...bir ön lisansta, bir lisansta hiçbir bilgi yok. Yani üzerine koyacağın altta bir bilgi yok. Onun için ön lisansta, lisansta bu karar verilirken çok iyi düşünülmesi gerekiyor. Çünkü sıfırdan bir şey öğretiyorsun. Yani yüz yüze olunca belli bir disiplin sağlanıyor sınıfta. Belli bir motivasyon sağlanıyor. Ama uzaktan eğitimde ne bu disiplini sağlayabiliyorsun ne de motivasyonu verebiliyorsun öğrenciye” (G1)

“...uzaktan eğitimde özellikle teori derslerinin uzaktan eğitimde verilmesi taraftarıyım ben ama bu ön lisans ve lisansta uymuyor.(…)” (G9)

1.2.5. Fırsat eşitsizliği

Katılımcılar uzaktan eğitimin internete ve teknolojiye olan ihtiyacı artırmasından dolayı eğitimde fırsat eşitliğini sağlayamadığını belirtmişlerdir. Depremden dolayı çadırda, konteynır-

da kalan yahut kırsal alanda yaşayan öğrencilerin internete ve teknolojik aletlere erişim noktasında problem yaşayıp derslere katılamamalarından dolayı eğitimde fırsat eşitliği sağlanamadığı ifade edilmiştir. Katılımcıların konu ile ilgili ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“...ben eğitim eşitliğini engellediğini düşünüyorum. Şu açıdan, zaten deprem bölgesindeyse bir çocuk internet erişimi, teknolojik alet erişiminde problem olacaktır eğer çadırda konteynırda kalıyorsa. Materyaller artık günümüzde çok pahalı, bilgisayarlar, telefonlar. Birincisi buna ulaşması gerekiyor. İkincisi internete ulaşacak ve bu internet sınırsız olacak. Çünkü bir dersiniz 45-50 dakika. 50 dakika telefondan bir videoyu Youtube'a bile atmış olsak video izlediğinde var olan internet paketini tüketmiş olacak. Ben aksine eğitimde fırsat eşitliğini engellediğini düşünüyorum uzaktan eğitim..” (G3)

“ Fırsat eşitliğini maalesef sağlayamıyor. Özellikle biz kendi yöremizdeki okula ve öğrencilere baktığımız zaman o konuda maalesef eksikiz yapacak bir şeyimiz de yok. Çünkü öğrencilerin bir kısmı kırsalda yaşıyor, internete ulaşmaları çok zor. Bunu yapmak da öyle kolay değil. Fırsat eşitliği maalesef sağlayamıyor.” (G5)

“...zaten internet imkanı olmayan insan uzaktan eğitime de katılamıyor haliyle. Çoğu öğrencilerimden dönüş var işte çoban olan öğrencim vardı, 'şu an dağdayım çekmiyor' diye mesaj attı bana, aradı. Hatay'da olan öğrencim vardı, ne bileyim çalışan öğrencim vardı. En azından okul olsa izin alıp gelebilirlerdi. Burada bir düzen kurabilirdi. Direkt okula adapte olabilir(...)” (G10)

1.2.6. Mesleki körelme

Katılımcıların bazıları uzaktan eğitimin uzun vadede mesleki anlamda körelmeye neden olabileceğini belirtmiştir. Uzaktan eğitimde slaytların kullanılması, ders öncesi hazırlığın yüz yüze eğitimdeki gibi yapılmaması yahut uzaktan eğitimin mesleki kolaylık sağlamasından dolayı mesleki anlamda bir tembellik söz konusu olabileceği düşünülmektedir. Bu durum öğretim elemanları açısından bir dezavantaj olarak görülmektedir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“Ders anlatma alışkanlığımı değiştirdi tabii ki. Önceden ben bir hazırlık sürecine giriyordum mutlaka. Mesela nasıl, dersim olduğu günün bir gün öncesi mutlaka ben birkaç saat ders hazırlığı yapardım. Notlar alırdım

kitabı, şunu örnek vereyim gibisinden. Şimdi o yok mesela. Çünkü slayt karşılıyor. Bir de ben slayttan anlatmayı sevmezdim, mutlaka konuyu baştan aşağı bir okurdum unuttuğum bir yer var mı diye. Uzaktan eğitimde onu yapmıyordum. Yarım saat kala bilgisayarın başına oturup şöyle bir slaytlara bakıyordum. O şekilde oluyor. Bir de slayt tam karşında olunca anlatacağını da o zaman anlatıyorsun. Yani bir hazırlık evresini ben unuttum uzaktan eğitimde. Hazırlık evresini atlıyordum, hazırlık yapmıyordum uzaktan eğitimde.(...)” (G1)

“(...). Bu bizler için belki daha kolay, daha az enerji, daha az efor harcıyoruz. Ama bu uzun vadede bizi köreltir, kendimizi yenilemek istemeyiz, zaten elimizde ders kayıtları, ders notları var diye. Bir süre sonra belki tembelliğe götürebilir. Ama öğrenciyi her gördüğünde ders notuna bakıp o sınıfa derse hâkim bir şekilde öğrenciye sunum yapmak istiyorsunuz. Orada daha fazla enerji harcıyorsunuz, daha çok çalışıyorsunuz. Bu açıdan bizi eksilteceğini düşünüyorum.(...)” (G3)

2. Uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar

Katılımcılara “Uzaktan eğitimde yaşadığınız sorunlar nelerdir?” sorusu sorulmuş ve katılımcılar uzaktan eğitimde çeşitli nedenlerden dolayı sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle uzaktan eğitimde yaşanan sorunlar teması “öğrenci katılımının olmaması”, “öğrencilerin derse ilgisizliği”, “teknik aksaklıklar”, “sınavlarda güvenlik problemi”, “uygulama derslerinin yapılamaması” ve “ders anlatma zevkinin azalması” alt temalarına ayrılmıştır. Uzaktan eğitimde yaşanan sorunlara ilişkin tematik veriler Tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların Acil Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşadıkları Sorunlar

Acil Uzaktan Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorunlar ile İlgili Tema ve Alt Temalar	Katılımcılar	Temada Çıkarılan Kod Sayısı	F
Uzaktan Eğitimde Yaşanan Sorunlar		228	
Öğrenci katılımının olmaması	G1,G3, G4, G6, G8, G9		6
Öğrencilerin derse ilgisizliği	G1, G2, G3, G4, G6, G7, G8, G9, G10		9
Teknik aksaklıklar	G1, G3, G5, G7, G10		5
Sınavlarda güvenlik problemi	G1, G2, G3, G4, G5, G6, G7, G9, G10		9
Uygulama derslerinin yapılamaması	G1, G3, G5, G6, G8, G9		6
Ders anlatma zevkinin azalması	G6, G9, G10		3

2.1. Öğrenci katılımının olmaması

Katılımcıların tümü uzaktan eğitimde en büyük sorunun öğrencilerin derse katılmaması olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler uzaktan eğitimde derse katılmadığı için yahut az sayıda öğrenci katıldığı için derslerin formalite icabı işlenmiş olduğu görülmektedir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

*“En büyük sıkıntı derste **devamlılığın olmaması**. Tabii şöyle bir durum söz konusu **derse devam etmeyen öğrenciyi bırakmamız lazım** belki fakat işin insani yönü buna engel oluyor. Deprem bölgesinde olan öğrencilerimiz var. (...) **Ama öğrencilerin devamı konusunda büyük sıkıntılar var.**” (G4)*

*“...öğrencilerle alakalı, **öğrencilerin katılımıyla ilgili problemim var**. Derse girseler bile tam etkili bir şekilde dinlemediklerini düşünüyorum. O açıdan bir problemim var başka bir problemim yok.” (G6)*

*“**Öğrencilerin de katılmaması zaten olayı bitiriyor**. Bir sınıfta hiçbir öğrenci yoksa uzaktan eğitimde yani o artık şekilsel olarak tamamlanması gereken bir süreç halini alıyor maalesef. (...)” (G8)*

2.2. Öğrencilerin derse ilgisizliği

Katılımcılar az sayıda öğrencinin derse girdiğini ama dersi dinlemediklerini belirtmişlerdir. Soru sorulduğunda çevrimiçi olmalarına rağmen öğrencilerin cevap vermemesi, dersle ilgili soru sormamaları, çeşitli bahaneler öne sürüyor olmaları öğrencilerin derslere ilgi göstermediğini hatta derslere formaliteden girip dersi dinlemediklerini ortaya çıkarmaktadır. Bu durumda uzaktan eğitimde derslerin verimli olmamasının öğrencilerin derse ilgisiz olmasından kaynaklandığı söylenilebilir. Katılımcıların konu ile ilgili ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

*“(...) Özellikle sorumluluk bilinci olmayan öğrenci **dersi açık derse katılmıyor**. Yani sistemde görülüyor ama soru sorduğunda cevap vermiyor yani aslında bizi dinlemiyor. Bu noktada öğrenciye zararlı olduğunu düşünüyorum. (...)” (G2)*

*“(...) Burada aslında biraz daha **öğrencilerin özverili olmaları gerekiyor**. Daha doğrusu öğrencinin **hocayı biraz sıkıştırması gerek açıkçası**. Böylede olmayınca anlatıp geçiyorsunuz. ‘Arkadaşlar sorusu olan var mı’ diyorsunuz **mesela kimse soru sormayınca sizde bunu anlaşıldı diye kabul etmek zorunda kalıyorsunuz**. (...)” (G8)*

“Benim yaşadığım öğrenci, **öğrenci dersi dinlemiyor**. Öğrenci derse katılım sağlıyor, ‘kameralarınızı açın en azından yüz yüze göreyim sizi birlikte ders işleyelim’ dediğimde de işte kameranın bozuk olduğunu ya da müsait olmadıklarını, sesli dinlediklerini, daha rahat ettiklerini vesaire gibi sebepler ön plana sunuyorlar. **Ama dersi dinlemiyorlar.** (...)” (G9)

“...mesela ‘etik nedir arkadaşlar’ dediğim zaman en azından sınıfta bir tartışma ortamı yaratabiliyorsun. Bence bu, bence bu ama burada kesinlikle öyle bir şey yok. **Bilen de ses vermiyor bilmeyen de belki de ekranın başında değil.**” (G10)

2.3. Teknik aksaklıklar

Katılımcılar uzaktan eğitimde çeşitli teknik aksaklıklar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sistemin dersten atması, ses problemi, ders kayıtlarının sağlıklı alınamaması gibi teknik problemler yaşandığı görülmektedir. Katılımcıların konu ile ilgili ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“Hem sınav döneminde hem de ders işlerken internet sıkıntısı falan ya da **sistemden atmayla ilgili kendimde sıkıntı yaşadım**. Yani bir bakıyordum internet kesintisinden dolayı **dersten beni de atmış oluyordu sistem.**” (G1)

“Öğrencilerin devamında problem var. Üniversitemizin Collabrate sisteminde sıkıntı var. **Sistemde özellikle sesle ilgili problem var**. Sunu görselini tam ekran yaptığımızda ben ilerletip görsem dahi öğrenci göremeyebiliyor. (...)” (G3)

“Alt yapı özellikle belli saatlerde hocalar derse girdiği zamanlarda birkaç defa **beni de sistem attı. Tam dersin ortasında sistem atıyordu** (...)” (G7)

“Sistemsiz sıkıntı var evet. Belli bir şeyden sonra **yavaşlıyor. Kayıtta sıkıntı yaşıyoruz** mesela doğru düzgün kayıt alması için dersten en az beş dakika önce kaydı açmam gerekiyor ki düzgün bir şekilde kayıt alsın. Orada belirlediğin saatin dışına taşıtığın zaman hemen **oturumu sonlandırabiliyor**. Bu tip sıkıntılar yaşıyorum yani.” (G10)

2.4. Sınavlarda güvenlik problemi

Katılımcılar uzaktan eğitimde yapılan sınavların güvenli olmadığını, öğrencilerin kopya çektiklerini belirtmişlerdir. Sınavlarda öğrencilerin kontrol edilememesi, soruların hem başkala-

rına yaptırılmasına hem de sınava birkaç cihazla girip kopya çekmelerine neden olduğu için uzaktan eğitimde yapılan sınavların yeterli ölçümü sağlayamadığı görülmektedir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“...uzaktan eğitimdeki ölçme sisteminin de çok yeterli ölçüde ölçümü sağladığını da düşünmüyorum. (...). ...öğrenciler teknolojilere bazen bizden daha hakimler ve bu teknolojileri sınavlarda değerlendirebiliyorlar ve en büyük sıkıntı kendi öğrencilerimden birinci dönemde kalan öğrencilerin ikinci dönemde çok yüksek notlar alması, geçmişte mezun olan öğrencilerin soruları bir bilene çözdürdüklerine dair sözlü beyanları bu konuda ölçme sisteminin doğru olmadığını bana gösteriyor.” (G4)

“Sınavlarda da kopya çektiklerini düşünüyorum. Onun da çok verimli olmadığını düşünüyorum. Çünkü derse mesela bir iki hafta giren bir kişinin bile yüksek notlar aldığını görüyoruz. O yüzden onda da kopya çekildiğini genel itibariyle düşünüyorum. Onun çok verimli olmadığını düşünüyorum. Bir de bizi biraz böyle test yapmaya zorlar bir şey olduğu için uzaktan eğitimle yapmak o açıdan da çok verimli sınavlar da yapılamadığını düşünüyorum.(...). “...kopyaya biraz daha müsait bir sistem.” (G6)

“(...). Süre kısmına bakıyoruz sistemden bu dediğim kişiler sınavın 25 dakikalık 30 dakikalık süresinin tamamını kullanmışlar diğeri 7-8 dakika girip çıkmış zaten soruları öğrenmiş, sistemden hazırlamış girmiş yüklemiş çıkmış mesela. Yine problem sınavı yapma, ölçme değerlendirme sisteminde. Ölçme değerlendirmede problem var.” (G9)

2.5. Uygulama derslerinin yapılamaması

Katılımcılar uzaktan eğitimde uygulama derslerini videolarla anlatmaya çalıştıklarını, öğrencilerin kafalarında canlandırmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir. Ancak bu şekilde verimli olmadığını, özellikle sağlık bölümlerinde laboratuvar olmadan uygulama derslerinin öğretilemediği ifade edilmiştir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“(...).Uzaktan eğitimde videolarla gösteriyorum ama etkili değil. Videolarla bir sağlık bölümündeki uygulamayı öğretmek çok zor. Yani belki bir bilgisayar programcısı bir kodlamayı bilgisayarda gösterebilir ama bizim sağlıkta ben istediği kadar anlatayım, örnek veriyorum SPR'ı video ile nasıl öğrensin çocuk. Tüm püf noktaları söylüyorsun, basamakları anlatıyorsun ama bir maket üzerinde uygulamak daha farklı.(...).” (G1)

“Bizim Eczane Hizmetleri Laboratuvar Uygulama dersimiz var. Bu ders kapsamında hastane eczanelerinde karşılaşılabilecekleri majistral ilaç reçetelerini öğretiyoruz. Bu formülasyonları nasıl yapabileceklerini anlatıyoruz. **Tabii ki bunu soyut olarak anlatmak öğretici değil.** Havana bunu sırasıyla koyarsın, bu şekilde tartarsın, buna dikkat edersin gibi ifadelerle anlatmaya, betimlemeye kafalarında canlandırmaya çalışıyoruz. **Ama laboratuvar ortamına girip bunu yapmadıkları için öğrenemeyecekler.** Uzaktan eğitimde sadece bazı reçete formüllerini nasıl yapabileceklerini ezberliyorlar.” (G3)

“**Uygulama gerektiren derslerde proje ödevi veriyoruz.** Önce biz anlatıyoruz benzer şekilde projeleri de diğer haftaya hazırlayacak şekilde onlara ödev veriyoruz. (Laboratuvar ortamı yok öğrenci bunu nasıl yapıyor?) O yüzden ödevler biraz daha hani yapmadığı şeyi görselleştirmeye, yapıyor-muş gibi yönlendirmeye çalışıyoruz ama onu alıp **eline tartımı yapmadan, karıştırmadan tabii tam anlayamıyor. O konuda eksik oluyor sadece uzaktan eğitim yapıldığında pratik derslerde eksiklik oluyor.**” (G6)

“**Bir kere teknik altyapısı çok yeterli değil.** Özellikle **sayısal derslerde yani işlemsel derslerde çok kısıtlı kalıyor.** Sadece teorik bilgiyi aktarıyorsunuz ama karşılıklı bir etkileşim yok. **Mesela soru çözümü yok, pratik yok, uygulama çok fazla yok.** Tahta açıyoruz falan ama o yani böyle çok yüz yüze sınıfta yapıldığı gibi mümkün değil. Öyle bir işlevsel imkân vermiyor. (...)” (G8)

2.6. Ders anlatma zevkinin azalması

Katılımcıların uzaktan eğitimde yaşadıkları sorunlardan biri de uzaktan eğitimin ders anlatma zevkini ve heyecanını olumsuz etkilemesidir. Ders anlatırken hareket kısıtlılığının olması, sisteme yabancı olunması, öğrencilerin derse ilgisiz olması gibi nedenlerden dolayı derse girme zevkinin azaldığı görülmektedir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“(…). Uzaktan öğretimde hem onlar açısından şey var hem bizim açımızdan. Derse hazırlanma, daha hazır gitme, daha istekli gitme, **bizim de o azmimizi, heyecanımızı biraz söndürüyor diye düşünüyorum.** Çok memnun değilim.” (G6)

“Beni çok etkiliyor. Ben normalde derste yürürüm, konuşurum, el kol hareketlerini çok kullanırım. Jest ve mimiklerimle ders anlatırım. **Yani**

dersimden zevk alırım anlatınca ben. Ama onlineda bilgisayarın başına geçiyorum, bir süre sonra robota dönüyorum. Zaten öğrencilerin dersi dinlemediğini fark edince dikkatim dağılıyor. (...)” (G9)

“...ben sınıftaki gibi kendimi ifade edemiyorum. Bende de motivasyon sıkıntısı oluyor. (...)” (G10)

3. Uzaktan eğitimin geliştirilmesi

Katılımcılara “Uzaktan eğitimin daha verimli olması için neler yapılmasını istersiniz?” sorusu sorulmuş ve alınan cevaplardan uzaktan eğitimin geliştirilmesi teması belirlenmiştir. Bu tema “öğretim elemanlarına eğitim verilmesi”, “derse devam zorunluluğunun olması”, “sınavların güvenli yapılması” ve “uzaktan eğitim alt yapısının geliştirilmesi” alt temalarına ayrılmıştır. Uzaktan eğitimin geliştirilmesine yönelik tematik veriler Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Uzaktan Eğitimin Geliştirilebilir Yönlerine İlişkin Görüşleri

Uzaktan Eğitimin Geliştirilmesi ile İlgili Tema ve Alt Temalar	Katılımcılar	Temada Çıkarılan Kod Sayısı	F
Uzaktan Eğitimin Geliştirilmesi		72	
Öğretim elemanlarına eğitim verilmesi	G1, G3, G4, G10		4
Derse devam zorunluluğunun olması	G1, G2, G4, G6, G9		5
Sınavların güvenli yapılması	G1, G2, G3, G4, G5, G6, G7, G8, G9, G10		10
Uzaktan eğitimin alt yapısının geliştirilmesi	G3, G7, G8, G9, G10		5

3.1. Öğretim elemanlarına eğitim verilmesi

Uzaktan eğitim sisteminin alışılmamış bir sistem olması motivasyonu ve dersin verimliliğini olumsuz etkilemektedir. Bu nedenle uzaktan eğitim konusunda üniversite personeline eğitim verilmesinin motivasyonun yükselmesinde ve derslerin verimli hale gelmesinde etkili olacağı düşünülmektedir. Katılımcıların konu ile ilgili ifadeleri aşağıda verilmiştir.

“(...) Bu eğitimciler, ölçme değerlendirmeciler, teknik oluşturacaklara bir sürü iş düşüyor. Tamam, teknik geliştirilebilir bir de bunların tüm üniversite personeline öğretilmesi gerekiyor yani. Belki vardır biz bilmiyoruz. Muhtemelen vardır motive edici yöntemler, teknikler vardır eğitimde öğretimde. Bunların da bir şekilde üniversite personeline eğitimlerle öğretilbilir akademisyenlere. Çünkü bu uzaktan eğitim bizim gerçeğimiz oldu.

(...). Böyle şeyler yapılabilir. Daha çok cezbedici yöntemler öğretilerek, gitmeye de gerek kalmadan tüm akademik personele de bu teknikler öğretiler bence, yapılabilir bu. Bununla ilgili çalışmalar yapılabilir.” (G1)

“... ev ortamında veya bir ekrana bakarak bunun hiçbir eğitimini almadık birden bire içine düştük. Ders ortamında sınıftaki gibi verimli olamıyorum. Ben de verimli olamadığımı düşünüyorum.(...). Bu konuda nasıl davranılması gerektiği hakkında **bilgilendirme yapılması hem öğrenci hem de bizim için geliştirici olacaktır.**” (G10)

3.2. Derse devam zorunluluğunun olması

Katılımcıların tümü uzaktan eğitimde en büyük sorunun öğrencilerin derslere devamsızlık yapmalarından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu nedenle bu sorunun ortadan kalkması için uzaktan eğitimde devam zorunluluğunun olması gerektiğini belirtmişlerdir. Katılımcıların ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“Devam zorunluluğu olmadığı için katılmıyorlar. **Zorunlu olursa katılım artacaktır.** Uzaktan eğitimde bu sorunu yoklama tehdidiyle biraz çözmeye çalıştım, onun dışında çok da yapacak bir şey yok. Yoklama tehdidi en etkili olan. **Devam zorunluluğu olursa buna da gerek kalmayacak.**” (G6)

“(...).Yüz yüzedeki gibi teori derslerini iyi bir ölçme değerlendirme olursa, **öğrencilerin derse katılımı zorunlu hale gelirse** örgündeki gibi özellikle kamera açma veya konuştuğun zaman karşıdaki kişiden ses gelmediğinde bir iki ondan sonra devamsızlıktan yok sayılır gibi. Yani **görünürde var ama normalde yoksa o devamsızlıktan yok sayılsın.** Bu tarz iyileştirmeler olursa teorik kısmında da uzaktan eğitim gelmesini isterim. Ama bunlar yapılmazsa onu da istemem kesinlikle.” (G9)

3.3. Sınavların güvenli yapılması

Katılımcılar uzaktan eğitimde sınavların güvenli yapılamamasının önemli sorunlardan biri olduğunu belirtmişler ve sınavların güvenli yapılması konusunda iyileştirmelerin yapılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların konu ile ilgili ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

“...geçmişte mezun olan **öğrencilerin soruları bir bilene çözdürdüklerine dair sözlü beyanları bu konuda ölçme sisteminin doğru olmadığını bana gösteriyor.** Bu nedenle ölçme değerlendirmelerin sağlıklı yapılması için

sistemsel düzenlemelerin olması gerekiyor. Madem zorunluluktan uzaktan eğitime geçiyoruz bu iyileştirmelerin de yapılması gerekiyor. Diğer türlü çok da elverişli olmuyor.” (G4)

*“(…). Sınavlar yapılırken öğrenci aslında laboratuvar ortamı oluşsa, **hem canlı olarak hem de kamera açık, mikrofonu açık o şekilde sınava girse daha sağlıklı olur, daha ciddiye alır.(...)” (G7)***

*“...ellerinde slayt, kitap, soruları okuyup yüzde yüz doğru cevaplara ulaşabiliyorlar zaten. Biz bunları **kontrol etme mekanizmasına sahip değiliz. Bunların geliştirilmesi gerekiyor. Diğer türlü sınavlar güvenli olmayacak. (...)** (G10)*

3.4. Uzaktan eğitim alt yapısının geliştirilmesi

Katılımcılar uzaktan eğitimin olası durumlarda daha etkili bir şekilde kullanılması için uzaktan eğitimin alt yapısının geliştirilmesi ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu şekilde daha verimli derslerin işlenebileceği ve daha güvenli sınavların yapılabileceği söylenilebilir. Katılımcıların konu ile ilgili ifadelerinin bir kısmı aşağıda verilmiştir.

*“(…).Uzaktan eğitim sistemi daha çok nasıl geliştirilmiş hali olabilir, **laboratuvar ortamı bütün illerde oluşturulur, öğrenciler ders saatlerinde laboratuvar ortamına girer, dersine girer, hoca da bilgisayarla iş yerinden girer, bu şekilde geniş zamanlı, geniş kapsamlı bir şekilde ders işlenirse o daha sağlıklı olur.(...)” (G7)***

*“(…) Dediğim gibi şu şekliyle çok verim vermez. Bizim ya bunu ciddi bir şekilde böyle sadece lazım olduğu zaman kullanabileceğimiz şekliyle değil **ciddi bir şekilde ele alınıp yapılandırıp mümkün olduğunda hazır hale getirmemiz lazım. Böyle her lazım olduğunda başvurursak bu teknik altyapıyla mümkün değil. Bunu sınavlardan da uygulamalardan da görüyoruz.(...)” (G8)***

*“(…).Bence bizim **denetim mekanizmamızın güçlendirilmesi lazım. Eğer ki online eğitim devam edecekse ondan önce eğitim mekanizmasının çok güçlü bir şekilde iyileştirilmesi gerekiyor.(...) (G9)***

Sonuç ve Tartışma

Uzaktan eğitim hem öğretmenleri hem de öğrencileri çeşitli şekillerde etkileyebilmektedir. Bu araştırmada öğretim elemanlarının acil uzaktan eğitim sürecine ilişkin deneyimleri incelenmiştir. Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanlarının hepsi hem Covid-19 pandemi sürecinde hem de Kahramanmaraş merkezli depremlerde acil uzaktan eğitim sürecini deneyimlemişlerdir.

Öğretim elemanlarının acil uzaktan eğitim sürecine yönelik düşünceleri, acil uzaktan eğitimin avantajlı ve dezavantajlı yönlerinin olduğunu ortaya çıkarmıştır. Uzaktan eğitimin; zaman ve mekân esnekliği, mesleki kolaylık, derslerin kayıtlı olması, lisansüstünde verimli olması, zaman tasarrufu, kendini geliştirme ve acil durumlarda elverişli olması açısından avantajlı olduğu ancak derslerin verimsiz olması, dikkat dağınıklığı, motivasyon düşüklüğü, her ders için uygun olmaması, ön lisans için elverişli olmaması, fırsat eşitsizliği ve mesleki körelmeye sebebiyet verebilmesinden dolayı da dezavantajlı olduğu ortaya çıkmıştır. Uzaktan eğitimin zaman ve mekândan bağımsız olması ve zaman tasarrufu sağlaması bulgularına başka çalışmalarda da rastlanılmaktadır. Uzaktan eğitimin dikkat dağınıklığı ve motivasyon düşürmesine yönelik sonuçlar Sayan'ın (2020), Duman'ın (2020) ve Albayrak, Berber ve Uludağ'ın (2022) yapmış oldukları çalışmalarda da görülmektedir. Literatürde uzaktan eğitimin fırsat eşitliği sağladığına yönelik bilgiye sahada ulaşılmamış olup aksine depremden dolayı fırsat eşitliği sağlayamadığı sonucu elde edilmiştir. Bennett ve diğerleri (2020) uzaktan eğitimde öğrencilerin olanaklarının aynı olmamasının fırsat eşitsizliğini doğurduğunu belirtmektedir.

Öğretim elemanları acil uzaktan eğitim sürecinde birçok sorunla karşılaşmışlardır. Bu sorunların başında öğrencilerin derslere katılmaması gelmektedir. Öğrenciler derse katılmadığında da eğitimin şekilsel bir hale geldiği görülmektedir. Ayrıca derse katılan az sayıda öğrencinin derse ilgisizliği, sistemin dersten atması, ses sıkıntısı gibi teknik aksaklıklar, sınavların güvenli yapılamaması, uygulama derslerinin yapılamıyor olması ve uzaktan eğitimin alışlagelmiş ders anlatma alışkanlıklarını olumsuz etkilemesi açısından ders anlatma zevklerinin azalması gibi sorunlar da yaşamışlardır. 2020 yılı ve sonrasında yapılan çalışmalarda uzaktan eğitimde öğrencinin derse katılmaması, soru sorulduğunda geri bildirim alamama, etkileşimin olmaması, aktif öğrenmeme ve devam zorunluluğunun olmaması gibi karşılaşılan sorunlar ortaya koyulmuştur (Aydemir, 2021; Candan ve Usta, 2022; Çardak ve Güler, 2022; Domaç vd., 2022; Karakuş vd., 2020; Türker ve Dündar, 2020; Özer ve Çekici, 2020; Şen Yaman, 2022). Başka çalışmalarda öğretim elemanlarının uzaktan eğitimde karşılaşmış oldukları problemlerden birinin de uygulama derslerinin yapılamaması olduğu görülmektedir (Albayrak vd., 2022; Sayan, 2020; Ünal ve Bulunuz, 2020). Aynı zamanda sınavların güvenli yapılamadığına ilişkin yaşanan sorunlar başka birçok çalışmada da (Çardak ve Güler, 2022; Dolmacı ve Dolmacı 2020; Şen Yaman, 2022; Tümen Akyıldız 2020) ortaya koyulmuştur.

Dolayısıyla araştırmada elde edilen bulguların diğer çalışmalarda elde edilen bulgularla örtüştüğü görülmektedir.

Acil uzaktan eğitimde karşılaşılan önemli sorunlardan biri de öğrencinin başarılı olup olmadığının anlaşılmasıdır. Uzaktan eğitimde öğrenci derse aktif olarak katılmadığı için soru cevap yapılamamakta ve bu durumda öğrencinin ders içerisindeki öğrenme düzeyi hakkında bilgi sahibi olmak güçleşmektedir. Bunun yanı sıra sınavlarda sistemin güvenli olmaması nedeniyle öğrencinin başarı düzeyi hakkında net bilgi edinmek de zorlaşmaktadır. Dolayısıyla uzaktan eğitimde öğrencinin öğrenip öğrenmediğini anlamak ve başarı düzeyi hakkında aşikâr bir şey söylemek mümkün olmamaktadır. Tang ve diğerleri (2020) de uzaktan eğitimin derse katılım, ölçme değerlendirme ve öğrencilerin öğrenme düzeyleri bakımından eksik kaldığını belirtmektedir.

Araştırmada hem acil uzaktan eğitimde sorunların en aza indirilmesi hem öğrencilerin ve öğretim elemanlarının acil uzaktan eğitimde motivasyonlarının artması hem de acil uzaktan eğitimin geliştirilmesi için akademik personele uzaktan eğitim konusunda gerekli eğitimlerin verilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca acil uzaktan eğitimin geliştirilmesi için öğrencilerin derslere devam zorunluluklarının olması, sınavların kontrol mekanizmalarının artırılarak güvenli hale getirilmesi ve uzaktan eğitim alt yapısının geliştirilmesi gerektiği de tespit edilmiştir. Uzaktan eğitimin olumsuz ve dezavantajlı yönlerinin geliştirilip herhangi bir olağanüstü durumda daha etkili bir şekilde kullanılması için iyileştirilmesi oldukça önem arz etmektedir.

Sayan'ın (2020) araştırmasında öğretim elemanlarının yüz yüze eğitimde almış oldukları verimi uzaktan eğitimde alamadıkları sonucu, bu çalışmada da elde edilmiş ve öğretim elemanları uzaktan eğitimin yüz yüze eğitimin yerini tutamayacağını belirtmişlerdir. Bu durum yüz yüze eğitimin popülerliğini ön plana çıkarmıştır.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, acil uzaktan eğitimin avantajlı ve dezavantajlı yönleri bulunmakta ve acil uzaktan eğitim sürecinde çeşitli nedenlerden (öğrenci, internet, sınav gibi) kaynaklı birtakım sorunlar yaşanmaktadır. Acil uzaktan eğitim sürecinde uygulama derslerinin yapılmaması ve derslerin verimsiz olması, uzaktan eğitim sisteminin her bölüm ve her ders için uygun olmadığını göstermektedir. Acil uzaktan eğitim sürecinde derslerin daha verimli olması ve uzaktan eğitim sisteminin gerekli durumlarda daha etkili bir şekilde kullanılabilmesi için hem öğretim elemanlarının eğitilmesi hem de uzaktan eğitim sisteminin geliştirilmesi önem arz etmektedir.

Uzaktan eğitimin öğretim elemanları üzerindeki etkilerine yönelik yapılacak çalışmalarda fakülterde bölüm temelli araştırmaların yapılması yaşanan problemlerin ve uzaktan eği-

timin geliştirilecek yönlerinin ortaya çıkarılması açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca deprem gibi ekonomik durumu derinden etkileyen acil durumlarda her öğrencinin hem yaşanan yer bakımından hem de teknolojik aletlere ulaşma bakımından aynı fırsatlara sahip olmadığı, akıllı telefonlarla dersi dinlemenin kolay ancak verimli olmadığı (slaytların görünmemesi, yazıların çok küçük olması gibi) göz önünde bulundurularak bu yönde iyileştirmelerin yapılması önem arz etmektedir.

Kaynakça

- Akyürek, M. İ. (2020). Uzaktan eğitim: Bir alanyazın taraması. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 1-9.
- Albayrak, Ö., Berber, K. & Uludağ, E. (2022). Pandemi sürecinde hemşirelik esasları uygulama derslerinin uzaktan eğitim ile yürütülmesi konusunda akademisyenlerin deneyimleri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11 (1), 220-228.
- Al-Mawadeh N. S., Alsnayan, M. N. & ALktaybeh, M. M. (2023). E-Learning pattern between effectiveness and obstacles as viewed by secondary school students during the covid-19 pandemic in Jordan. *Journal of Educational and Psychological Sciences (JEPS)*, 7(2), 124-138.
- Andsoy, I. I., Güngör, T., Bayburtluoğlu, T. & Yaman, S. (2012). Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu birinci sınıf hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim sistemine ilişkin düşünceleri. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 4(2), 66-73.
- Aydemir, A. (2021). Uzaktan eğitim sürecinde öğretmen ile öğrenci-veli iletişimi: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin deneyimleri. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 813-827.
- Bal, H. (2016). *Nitel araştırma yöntem ve teknikleri*. Sentez Yayıncılık.
- Balaman, F. & Hanbay Tiryaki, S. (2021). Corona Virüs (Covid-19) nedeniyle mecburi yürütülen uzaktan eğitim hakkında öğretmen görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 52-84. Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/60435/769798>
- Banar, K. & Fırat, M. (2015). Bütüncül bir bakıştan açık ve uzaktan eğitim: Türkiye özel. *Yeğitek Dergisi*, 0 (12), 18-21.
- Banks, F., Bird, M., Deane, M., Hedges, C., Leach, J., & Moon, B. (2007). Costing open and distance teacher education: Case study examples from Sub-Saharan Africa, Washington D.C, USA: World Bank Institute. (Retrieved: https://wikieducator.org/images/1/1a/Costing_Study_101907.pdf).
- Bennett R., Uink B. & Cross S. (2020). Beyond the social: cumulative implications of COVID-19 for first nations university students in Australia, *Social Sciences & Humanities Open*, 2(1). <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.ssaho.2020.100083>
- Bertiz, Y., Kırmacı, Ö. & Aslan, B. (2022). Acil durum uzaktan öğretim sürecinde bir üniversite profili. *Trakya Eğitim Dergisi*, 13 (1), 620-635.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de uzaktan eğitimin dünü, bugünü ve yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 85-124.
- Candan, A. & Usta, İ. (2022). Pandemi Sürecinde öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik bakış açılarının incelenmesi. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimleri Dergisi*, 4(1), 1-18.
- Coşkun, N. Ü., Erdem, H. & Öztürk, M. (2023). Öğretim elemanlarının lisansüstü düzeyde uzaktan eğitime ilişkin görüşler. *Ulusal Eğitim Dergisi*, 3(5), 850-863.
- Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (3. Baskı). Mesut Bütün ve Selçuk Beşir (Çev. Ed.). Siyasal Kitabevi.
- Creswell, J. W. (2013). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. Selçuk Beşir Demir (Çev.). Eğiten Kitap Yayınları.
- Çardak, U. & Güler, Ç. (2022). Uzaktan eğitim ve uzaktan öğretmen yetiştirme bağlamında akademisyen uygulama, görüş ve önerileri. *Van YÜE Eğitim Fakültesi Dergisi*, Şubat Özel Sayı, 323-353.
- Dolmacı, M. & Dolmacı, A. (2020). Eş zamanlı uzaktan eğitimle yabancı dil öğretiminde öğretim elemanlarının görüşleri: Bir Covid 19 Örneği. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 202-228. <https://doi.org/10.37217/tebd.78398>

- Domaç, G. G., Neccar, D. & Tüfekçi, A. (2022). Koronavirüs (Covid-19) salgını sürecinde uzaktan eğitimin fen bilimleri öğretmenlerinin mesleklerine yansımaları. *Nitel Sosyal Bilimler*, 4(1), 59-77.
- Duman, S. N. (2020). Salgın döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitim sürecinin değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 95-112.
- Erpolat Taşabat, S., Oğuz, E., Telsiz Kayaoğlu, G. I. & Ersen, M. (2023). Covid-19 pandemi sürecinde üniversite öğrencileri ve akademisyenlerin uzaktan eğitime yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *Veri Bilimi Dergisi*, 6(1), 15-33.
- Karakuş, N., Ucuzsatar, N., Karacaoğlu, M. Ö., Esendemir, N., & Bayraktar, D. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının uzaktan eğitime yönelik görüşleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 19, 220-241. [https://doi.org/ 10.29000/rumelide.752297](https://doi.org/10.29000/rumelide.752297)
- Keegan D. (2000). *Theoretical principles of distance education*. Routledge.
- Kurnaz, E. & Serçemeli, M. (2020). Covid-19 pandemi döneminde akademisyenlerin uzaktan eğitim ve muhasebe eğitimine yönelik bakış açıları üzerine bir araştırma. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(3), 262-288.
- Marangoz, M. & İzci, Ç. (2023). Doğal afetlerin ekonomik, sosyal ve çevresel etkilerinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler bağlamında girişimciler açısından değerlendirilmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 24(52), 1-30.
- Özbay, Ö. (2015). Dünyada ve Türkiye’de uzaktan eğitimin güncel durumu. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(5), 376-394.
- Özer, Ö. & Çekici, Y. E. (2020). Uzaktan eğitim yoluyla yürütülen Türk Dili derslerinin değerlendirilmesi: Nitel bir araştırma. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, Ö7, 92- 110. <https://doi.org/10.29000/rumelide.808251>
- Sayan, H. (2020). COVID-19 pandemisi sürecinde öğretim elemanlarının uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 11(42), 100-122.
- Şen Yaman, G. (2022). Arapça öğretiminde uzaktan eğitim uygulamalarına yönelik akademisyen görüşleri. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, GEFAD-YABDİLSEM, 79-114.
- Tang, T., Abuhmaid, A.M., Olaimat, M., Oudat, D.M., Aldhaeabi, M. & Bamanger, E. (2020). efficiency of flipped classroom with online-based teaching under COVID-19, *Interactive Learning Environments*, 28(7), 1-12. [https://doi.org/ 10.1080/10494820.2020.1817761](https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1817761)
- Tümen Akyıldız, S. (2020). Pandemi döneminde yapılan uzaktan eğitim çalışmalarıyla ilgili ingilizce öğretmenlerinin görüşleri (bir odak grup tartışması). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 21, 679-696. [https://doi.org/ 10.29000/rumelide.835811](https://doi.org/10.29000/rumelide.835811)
- Türker, A. & Dündar, E. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde eğitim bilişim ağı (EBA) üzerinden yürütülen uzaktan eğitimlerle ilgili lise öğretmenlerinin görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 323-342.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan Eğitim*. Nobel Yayıncılık.
- Ünal, M. & Bulunuz, N. (2020). Covid-19 salgını döneminde yürütülen uzaktan eğitim çalışmalarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi ve sonraki süreçle ilişkin öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 343-369.

Opinions of Lecturers on Emergency Distance Education Process (Kovancilar Vocational School Example)

Extended Abstract

Introduction

On 6 February 2023, the Kahramanmaraş-based earthquakes, which caused a great disaster, negatively affected the field of education and distance education was introduced in higher education. Distance education is an education system that is independent of time and space, where there is no face-to-face interaction between teachers and students. In emergencies, distance education system can be applied at all levels as well as at certain levels. In this study, it was tried to understand the experiences of lecturers about the emergency distance education process.

This study is important in terms of revealing the advantageous and disadvantageous aspects of the emergency distance education system based on the experiences of the instructors and revealing the improvable aspects of the distance education system.

Method

Qualitative research method was used in the study. Since the experiences of the lecturers regarding distance education were taken into consideration in the study, phenomenological design was deemed appropriate and the research was designed with an interpretivist approach. The study focused on three main research questions. The first one is about the lecturers' thoughts about distance education, the second one is about the problems experienced by the lecturers in distance education, and the third one is about what needs to be done to improve distance education. The research firstly aimed to understand the experiences of lecturers regarding the emergency distance education process. In addition, it was also aimed to reveal the opinions of lecturers about distance education and the problems they encounter in distance education and to understand the effects of distance education on the academician profession.

The study group of this research consists of lecturers working at Kovancilar Vocational School. In this study, instructors who have experienced distance education were reached and in-depth interviews were conducted with the instructors using a semi-structured interview form prepared in advance. Interviews with lecturers were conducted at Kovancilar Vocational School. In the research, 10 lecturers were interviewed and the interviews were completed by audio recording with the consent of the participants. After the interviews were transcribed,

codes were extracted, themes and sub-themes were identified using MAXQDA Qualitative Data Evaluation Programme.

Findings

The study revealed that distance education is advantageous in terms of providing flexibility in time and space, providing professional convenience, recording the courses, being suitable for postgraduate education, saving time, improving the instructors themselves and being suitable in cases of necessity. At the same time, it was determined that distance education is disadvantageous in terms of inefficient courses, low motivation, not suitable for every course, not suitable for associate degree education, causing inequality of opportunity and causing professional atrophy. In the study, it was determined that lecturers experienced some problems in distance education. Problems such as students not attending the courses, lack of interest of students who attend few courses, technical problems, inability to conduct exams safely, inability to conduct practice courses, and decreased pleasure in lecturing are among the problems experienced by instructors in distance education. In addition, it was determined in the research that in order to improve distance education and increase its efficiency, academic staff should be trained, students should be obliged to attend the courses, control mechanisms should be increased in exams and distance education infrastructure should be improved.

Results and Conclusion

In line with the data obtained in the research, it was concluded that distance education has advantageous and disadvantageous aspects, problems such as students not attending the course, technical problems, exams not being held safely, and not being able to conduct practice courses are the most common problems encountered in distance education, academic staff should be trained on this subject in order to develop the distance education system and make it more effective, students should have to attend the course, exams should be held more safely, and the distance education infrastructure should be developed so that it can be reused in possible situations. In addition, it was also concluded that the efficiency obtained in face-to-face education could not be obtained in distance education. It is seen that the findings obtained in the research overlap with the findings obtained in other studies. It is thought that conducting department-based studies in faculties in studies to be conducted on the effects of distance education on academics will contribute to the literature in terms of revealing the problems experienced and the aspects of distance education to be developed.